

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 31

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש ניסן תשס"ב

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' "בְּהָרָה סִינִי" להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לז), "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו "וכשלו איש באחיו" זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערביין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

שער הערבות

על עניני שכר ועונש

סימן ג'

גם הנשים הן בכלל חיוב הערבות על מה שהן נצטוו, נענשות אם לא מיחו בבעליהן, כמו שנענשה אשת רבי חנינא בן תרדיון, וגם בניו הקטנים נתפסים בעון אבותם רחמנא ליצלן

הרמב"ם בהלכות עכו"ם (פרק ד' הלכה ו') האריך, איך דנין עיר הנדחת וכתב וזה לשונו: ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם נמצאו העובדים רובה **מכים את כל הטף ונשים של עובדים לפי חרב**. עד כאן לשונו.

וכתב הכסף משנה וזה לשונו: ודע שמכין כל נפש אדם מתחיל ענין ואומר שאם הודח כולה מכין כל נפש אדם שבה לפי חרב, ואם הודח רובה ולא כולה מכין טף ונשים של עובדים, ומכל מקום צריך עיון מנא ליה שמכין טף ונשים... ואפשר דמהחרם אותה וכל אשר בה נפקא.

ובמגדל עוז כתב וזה לשונו: ועוד דאיכא למילף מעדת קרח ואנשי יבש גלעד שנהרגו נשים וטף, אף על פי שלא חטאו נענשו בעבור הגדולים משני טעמים, חדא שהם סבה וגורמים לשיבת הגדולים, ועוד לרדות הגדולים בהריגתן שהן חביבין עליהם, עד כאן לשונו. ובפרי חדש בהלכותיו על

הרמב"ם כותב שמה שכתב הרמב"ם טף ונשים הוא טעות סופר, ובסדר משנה להגאון ר' וואלף באסקוויטץ זצ"ל מצאתי צעק מאוד על שתלו בטעות בדברי הרמב"ם, שגם הרמב"ן סובר כן בפרשת ראה בפסוק החרם אותה כתב וזה לשונו: "החרם אותה" הם אנשים הנדחים, ואת כל אשר בה **הנשים הנגררות** אחר האנשים, אבל הטף שהם קטנים בזכרים ונקבות אין ממיתין אותן, אבל בתוספת נחלקו בה, הרי שגם הרמב"ן כתב דנהרגין, ואלו בעדים והתראה פשיטא הלא השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה, אלא וודאי דנשים הנטפלות נהרגות אף בלא התראה, וסיים וזה לשונו: סוף דבר אני תמה על הפרי חדש, איך חשב על רבינו ורמב"ן שיאמרו דברים אלו מדעת עצמן, בלי ספק מצאו דברים אלו מבוארין להדיא בתוספתא או מכילתא או ירושלמי החסרים לנו, ואם בשביל שאנחנו לא מצאנוהו ראינוהו, מה דמות נערוך בינינו לבין רבינו והרמב"ן, אנחנו חסרנו כל טוב ומגששים כעור בקיר, והמה עיניהם פקוחות ומשוטטות בכולהו תלמודא, ולהם נגלו כל תעלומות חכמה ולא נעלם מהם דבר. עד כאן לשונו הזהב יקר מפז ומכתם אופיר.

והנה על שקטנים נהרגים גילה הגאון בסי' המשנה שהוא ספרי פרשת כי תצא "איש בחטאו יומתו" כתב הספרי וזה לשונו: אבות מתים בעון עצמם **ובנים מתים בעון אבותם** דכתיב איש בחטאו יומתו עד כאן לשונו, דוקא גדול מת בחטאו שנקרא איש, **אבל קטן שלא נקרא איש מת בעון אבותיו**, והביא דברי הרמב"ם (בפרק ו' הלכות תשובה הלכה א') וזה לשונו:

יש חטא שהדין נותן שנפרעין ממנו על חטאו בעולם הזה בגופו או ממונו או בבניו הקטנים, שבניו של אדם הקטנים שאין בהם דעת ולא הגיעו לכלל מצות כקנינו הן, וכתיב איש בחטאו ימות עד שיעשה איש. עד כאן לשונו, רמז הרמב"ם ספרי הנזכר לעיל, ונתן בו טעם מתוק כדבש להצדיק קדוש שבנים קטנים הם כממון של אדם ונכון שיומתו בעיר הנדחת שהוא בכלל כל שללה דברי פרי חכם חן.

והנה הראני אלקים בזכות אבותי ורבותי ז"ל שדברי רמב"ם ורמב"ן שגם הנשים והטף הנגררות יהרגו הוא ממקור.

(שערי חיים שער ב' אות א').

(המשך בגליון הבא אי"ה)

מפעל עולמי להצלת הדת